

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 8 października 2021 r.

**w sprawie ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz
niektórych innych ustaw**

Senat, po rozpatrzeniu uchwalonej przez Sejm na posiedzeniu w dniu 17 września 2021 r. ustawy o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw, odrzuca tę ustawę.

MARSZAŁEK SENATU

TOMASZ GRODZKI

UZASADNIENIE

Na posiedzeniu w dniu 8 października 2021 r. Senat rozpatrzył ustawę o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw i podjął uchwałę o jej odrzuceniu.

Senat, podejmując decyzję o odrzuceniu ustawy, wziął w szczególności pod uwagę stanowiska i opinie partnerów społecznych, w tym biorących udział w pracach nad ustawą organizacji pozarządowych, które wskazywały, że z uchwaleniem ustawy wiąże się szereg zagrożeń.

Zasadniczą kwestią, jaka skupiała uwagę Senatorów podczas debaty, było przekazanie realizacji świadczenia wychowawczego Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych.

Zdaniem Senatu istnieje obawa, że koszty obsługi zadania przekazanego do ZUS zostały ustalone w sposób nieadekwatny do rozmiaru nałożonych obowiązków. Może to skutkować przeciążeniem pracą pracowników ZUS i nieadekwatnym wynagrodzeniem za jej wykonywanie.

Należy wziąć pod uwagę fakt, że ZUS dysponuje nieporównywalnie mniejszą liczbą jednostek do obsługi obywateli niż jest ośrodków pomocy społecznej. Dodatkowo przy nadmiernym obciążeniu pracowników nowymi obowiązkami, dostępność dla obywatela, rozumiana jako możliwość sprawnego, szybkiego i nieoddalonego od miejsca zamieszkania kontaktu z urzędem, może zostać poważnie ograniczona.

Następną, istotną okolicznością przemawiającą za odrzuceniem ustawy jest obawa przed wykluczeniem części społeczeństwa z dostępu do świadczenia wychowawczego, z uwagi na założenie, że postępowanie w sprawie świadczenia wychowawczego będzie realizowane wyłącznie z wykorzystaniem platform cyfrowych.

Zdaniem Senatu zachodzi uzasadniona obawa, że taki sposób procedowania wniosku o świadczenie stanie się kolejną barierą dla rodzin już cyfrowo wykluczonych, zwłaszcza tych o najniższych dochodach. Sam projektodawca zauważa konieczność zorganizowania stacjonarnych punktów informacyjnych dla rodzin zainteresowanych pomocą w złożeniu wniosku o świadczenie.

Wprowadzenie dostępu do świadczenia wychowawczego wyłącznie drogą elektroniczną stanowić może naruszenie art. 32 Konstytucji, z uwagi na fakt, że ustawodawca nie daje możliwości wyboru innej formy składania wniosku o świadczenie wychowawcze arbitralnie narzucając jeden model składania i procedowania wniosku drogą elektroniczną.

Senat zauważa, że skutkiem wejścia ustawy w życie może być uszczuplenie majątku Skarbu Państwa.

Zgodnie z ustawą, skróceniu ulega termin dochodzenia nienależnie pobranych świadczeń z 10 do 2 lat. Tak znaczne skrócenie okresu na dochodzenie zwrotu nienależnie pobranego świadczenia pozbawia Skarb Państwa możliwości odzyskania środków publicznych. Zmiana ta podyktowana jest ułatwieniem działania nowego realizatora świadczenia wychowawczego, ale zupełnie pomija element dbałości o środki publiczne.

Ważną kwestią, która miała znaczenie dla decyzji o odrzuceniu ustawy jest zagrożenie jakie niesie ze sobą art. 16 ustawy.

Na podstawie art. 16 ustawy do zamówień na usługi lub dostawy udzielane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w związku z wdrożeniem realizacji świadczenia wychowawczego do dnia 31 grudnia 2022 r. nie stosuje się przepisów o zamówieniach publicznych.

Należy zwrócić uwagę, że w opinii Ministra do Spraw Unii Europejskiej art. 16 ustawy jest niezgodny z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE w sprawie zamówień publicznych.

W opinii Ministra, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej wszelkie wyjątki od stosowania przepisów dyrektywy dotyczących zamówień publicznych są nie tylko wyczerpująco określone w tych dyrektywach, ale również podlegają wykładni zawężającej. Zdaniem Ministra do Spraw Unii Europejskiej projektodawca nie wykazał by wyłączenie zastosowane w ustawie mieściło się w zakresie wyłączeń dopuszczalnych na podstawie dyrektywy 2014/24/UE. Wytyczne Komisji Europejskiej w zakresie stosowania ram dotyczących zamówień publicznych w sytuacji nadzwyczajnej związanej z kryzysem wywołanym epidemią COVID-19 dopuszczają skrócenie terminów w celu przyspieszenia postępowań prowadzonych w oparciu o procedurę otwartą lub procedurę ograniczoną. Można również przewidzieć procedurę negocjacyjną bez uprzedniej publikacji ogłoszenia o zamówieniu, natomiast nie jest możliwe całkowite wyłączenie stosowania dyrektyw unijnych w sprawie zamówień publicznych. Trudności

natury praktycznej czy ograniczenia czasowe również nie mają wpływu na uznanie zasadności zastosowanego w ustawie całkowitego wyłączenia stosowania przepisów ustawy–Prawo zamówień publicznych.

Zdaniem Ministra do Spraw Unii Europejskiej wprowadzenie takiego wyłączenia może spowodować wszczęcie względem Polski postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego.

Mając na względzie wskazane powyżej argumenty merytoryczne i prawne, Senat podjął uchwałę o odrzuceniu ustawy w całości.